

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО–НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

24 ТРАВНЯ 2023 р.

**«АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

м. Одеса

УДК 338.43: 35

Агропродовольчий сектор України в період війни: виклики та перспективи. Матеріали науково-практичної конференції 24 травня 2023 року / кафедра економіки промисловості. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. 87 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку агропродовольчого сектору України в період війни. Запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем розвитку підприємств різних галузей агропродовольчого сектору, ОТГ та районів у контексті викликів воєнного часу та післявоєнної відбудови. В доповідях особлива увага приділялась повоєнному відновленню України на засадах сталого та інклюзивного розвитку.

Організаційний комітет конференції

Голова: Павлов О.І., д. е. н., професор

Заступник голови Козак К.Б., д. е. н., професор

Члени комітету: Макаринська А.В., д. т. н., професор

Самофатова В.А., д. е. н., професор

Купріна Н.М., д. е. н., професор

Дідух С.М., д. е. н., доцент

Кулаковська Т.А., д. е. н., доцент

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою

Одеського національного технологічного університету,

протокол № 14 від 20.06.2023 р.

Матеріали подаються за оригіналами рукописів доповідей

учасників конференції

РЕКОНСТРУКТИВНИЙ ВЕКТОР АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	45
Дідух С. М., д. е. н., доцент Одеський національний технологічний університет	
ВПЛИВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ НА РОЗВИТОК АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	50
Кулаковська Т. А., д. е. н., доцент Одеський національний технологічний університет	
ХАРАКТЕРИСТИКА КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ СКЛАДОВИХ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	54
Яблонська Н. В., к. е. н., доцент Крупіна С. В., к. е. н., доцент Копайгородська Т. Г., викладач-методист, Одеський національний технологічний університет	
СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД	57
Лобоцька Л. Л., к. т. н., доцент Дідух С. М., д. е. н., доцент Фрум О. Л., к. е. н., доцент Одеський національний технологічний університет	
РОЛЬ І МІСЦЕ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ В ЗОВНІШНІЙ ТОРГОВЛІ УКРАЇНИ: АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА	62
Антонюк П. О., к. е. н., старший науковий співробітник Антонюк О. П., к. е. н., доцент Ступницька Т. М., к. е. н., доцент Баранюк Х. О., Ph.D., доцент Одеський національний технологічний університет	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗЕРНОСУШАРОК НА АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ ПАЛИВА	66
Станкевич Г. М., д. т. н., професор Одеський національний технологічний університет Бунецький В. О., директор ТОВ «БМ Інжиніринг»	

трудового потенціалу, максимальне залучення працездатних громадян до суспільно корисної праці; постійно підвищення рівня та якості людського капіталу. На рівні підприємства для більш ефективного використання трудового потенціалу необхідно встановлення науково-обґрунтованих норм праці, проведення атестацій, навчання персоналу, використання «гнучких» графіків роботи тощо.

Література

1. Лукінов І.І. Економічні трансформації наприкінці ХХ сторіччя. Київ: Інститут економіки НАН України, 1997. 455 с.
2. Мороз В. М. Професійна орієнтація як елемент механізму ефективного використання трудового потенціалу країни / *Науково-практичний журнал: Освіта і управління*, 2010, с.107–115.
3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Київ: Знання, 2007, 559 с.

Лобоцька Л. Л., к. т. н., доцент кафедри економіки промисловості,
Дідух С. М., д. е. н., доц., професор кафедри економіки промисловості
Фрум О. Л., к. е. н., доцент кафедри економіки промисловості
Одеський національний технологічний університет

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД

Україна з 24 лютого 2022 року знаходиться у стані війни, тому сьогодні розділено на дві частини: до і після. В період «після» перед Україною постало чимало проблем і, відповідно, які безпосередньо впливає на рівень життя населення країни. Зокрема, це проблема, як вижити в сьогоднішніх складних умовах. Зі зрозумілих причин Статистична служба України не надає інформацію за багатьма напрямками та показниками, яка раніше була у відкритому доступі. Тим не менш не підлягає сумніву актуальність фінансових проблеми населення країни.

Для оцінки цих проблем перш за все необхідно мати дані про

чисельність населення, яке продовжує перебувати на території України. За приблизними оцінками, за кордон виїхало біля 6-7 мільйонів українців, в основному це жінки і діти. Бізнесу, промисловості, зокрема харчовій, важливо мати цю інформацію для об'єктивної оцінки попиту на продукти харчування та товари першої необхідності.

Важливою проблемою для населення є ціни, тарифи та інші напрями особистих видатків, тому що актуальним стає питання, як збалансувати доходи з витратами? Інформація про зміни цін, індекси інфляції доступні. Тому можна оцінити рівень споживання продуктового набору і фінансової потреби під це споживання. За базу розрахунків взяті дані за 2021 рік, які є у відкритому доступі.

Перш за все скористаємося даними про середньодушове споживання основних видів продукції. За статистичними даними, середньомісячне споживання у 2021 р. на одну особу становило: хліба і хлібних продуктів 7,6 кг, м'яса і м'ясопродуктів 5,1 кг, молока і молочних продуктів – 18,8 кг, яєць – 19 шт., риби і рибопродуктів – 1,4 кг, цукру – 2,3 кг, олії та інших рослинних жирів – 1,3 кг, картоплі – 5,8 кг, овочів та баштанних – 8,5 кг, фруктів, ягід, горіхів та винограду – 3,7 кг. [1].

На основі інформації про ціни у квітні 2023 р. [2] у таблиці 1 розрахована вартість продуктів харчування на місяць у 2023 р., виходячи з рівня споживання 2021 р. Середні ціни були розраховані у межах групи продуктів харчування.

На підставі даних таблиці можна зробити висновок, що біля 67% витрат припадає на м'ясомолочну продукцію.

На овочі, хліб і хлібопродукти припадає біля 13%. Споживання оцінено не достатньо детально тому, що немає інформації про споживання інших видів продуктів, хоча рекомендації про вагову структуру витрат за Класифікацією індивідуального споживання за цілями визначені у відповідних документах Статистичної служби України [3].

**Показники місячного споживання харчової продукції
в перерахунку на одну особу**

Назва продукту	Середня ціна станом на 01.05.2023, грн/кг	Середній розмір споживання, у 2021 р., кг	Вартість спожитого продукту, грн	Відсоток від підсумку
Хліб, хлібопродукти	33,98	7,6	258,25	6,435
М'ясо і м'ясопродукти	157,58	5,1	803,67	20,025
Риба і рибопродукти	160,29	1,4	224,41	5,592
Молоко і молочні продукти	99,55	18,8	1871,54	46,632
Яйця, шт	57,78 /дес.	19	109,78	2,736
Олія та інші рослинні жири	190,09	1,3	247,12	6,157
Фрукти, ягоди, горіхи, виноград	21,91	3,9	85,45	2,129
Овочі	32,55	8,5	276,68	6,894
Картопля	9,49	5,8	55,04	1,372
Цукор	35,40	2,3	81,42	2,029
Усього			4013,36	100,000

Джерело: складено авторами на основі [1; 2].

В таблиці 2 показана вагова структура витрат для розрахунку ІСЦ за Класифікацією індивідуального споживання за цілями в динаміці за період 2013 – 2021 рр.

У 2021 р. було рекомендовано на продукти харчування витратити 41,118% і відповідно на інші цілі 58,882%. На 2023 рік заплановано розмір мінімальної оплати праці на місяць 6700 грн (без індексації). За рекомендаціями таблиці 2 витрати на продукти харчування становлять 2672,67 грн при реальних витратах у 4013,36 грн. Реальні витрати становлять 61,79 % від 6700 грн, тобто вони перевищують поріг у 60%, рекомендований FAO. Якщо врахувати рівень інфляції (3% в місяць, тобто до кінця 2023 р. $3 * 8 = 24$ %), то вартість продуктового набору буде дорівнювати 4976,56 грн ($4013,36 * 1,24$), або 74,28 % від 6700 грн.

Витрати на продукти харчування на сім'ю (умовно 2,6 особи) дорівнюють 10434,74 грн. Якщо врахувати витрати на всі інші статті за рекомендаціями таблиці 2 для сім'ї, то вони дорівнюють $6700 * 2,6 * 58,882/100 = 10257,24$ грн.

Таблиця 2

**Інформація про вагову структуру витрат за Класифікацією
індивідуального споживання за цілями у період 2013–2021 рр.**

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Продукти харчування і безалкогольні напої	50,784	50,69	41,801	42,568	45,396	44,738	43,328	43,555	43,408
у т.ч. продукти харчування	47,687	47,656	40,253	40,319	43,221	42,228	40,902	41,161	41,118
Хліб	2,96	2,911	3,044	2,998	3,056	3,043	2,991	3,008	2,957
М'ясо і м'ясо-продукти	12,258	12,119	9,265	9,259	10,373	10,785	10,645	10,783	10,431
Молоко, сир та яйця	6,53	6,756	5,564	5,421	6,094	6,279	5,741	6,055	6,194
Олія та жири	4,936	4,779	4,283	4,174	4,37	4,027	3,656	3,603	4,018
Фрукти	3,676	3,513	2,701	2,886	3,16	2,984	2,813	3,073	2,868
Овочі	3,505	4,097	3,288	3,353	3,337	3,368	3,928	3,534	3,064
Цукор, джем, мед, шоколад та кондитерські вироби	4,099	3,836	3,511	3,722	3,824	3,345	3,121	2,911	3,183
Безалкогольні напої	3,098	3,035	1,548	2,249	2,174	2,51	2,425	2,395	2,29

Джерело: складено авторами на основі [3].

За реальними цінами у квітні 2023 р. ці витрати становлять біля 15111,41 грн на сім'ю. Тут враховані витрати на молочну суміш для дитячого харчування, горілку, пиво, сигарети (мінімум), плата за оренду однокімнатної квартири, деякі ліки (мінімум), стоматологічні послуги, витрати на бензин (15 л/міс.), оплата за перебування у дошкільному закладі, витрати у сфері страхування. Розрахунок був здійснений за середніми цінами по групі.

Отже, місячні витрати сім'ї при цінах у квітні 2023 р. без урахування інфляції становлять 25062,17 грн. При середній заробітній платі на 01.02.2022 р. 14 577 грн [4], сімейний дохід дорівнює 29154 грн при двох працюючих, а на одну особу 11213 грн.

Як видно, дохід перевищує витрати. Але, якщо врахувати розподіл населення та домогосподарств за рівнем середньодушових еквівалентних

загальних доходів за 2021 [5], при якому біля 88 % мали дохід, нижчий 11000 грн, то купівельна спроможність значної частини населення, яке перебуває в Україні, явно недостатня. Більша частина населення країни мусить економити на певних статтях витрат.

Література

1 Демографічна та соціальна статистика / Доходи та умови життя. Споживання продуктів харчування в домогосподарствах. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2023)

2. Економічна статистика /Ціни /Середні споживчі ціни на товари (послуги) у 2023 р. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 12.05.2023)

3. Економічна статистика / Ціни / Вагова структура для розрахунку ІСЦ за Класифікацією індивідуального споживання за цілями за 2013–2021 рр. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 13.05.2023)

4. Демографічна та соціальна статистика / Ринок праці / Оплата праці та соціально-трудова відносина / Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності за місяць у 2022 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2023)

5. Демографічна та соціальна статистика / Доходи та умови життя / Розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2023)

Антонюк П. О., к. е. н., старший науковий співробітник відділу ринкових механізмів і структур

ДУ «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України»

Антонюк О. П., к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту

Ступницька Т. М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту

Баранюк Х. О., Ph.D., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту

Одеський національний технологічний університет

РОЛЬ І МІСЦЕ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ В ЗОВНІШНІЙ ТОРГОВЛІ УКРАЇНИ: АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА

Широкомасштабні військові дії призвели до скорочення економіки України по результатам 2022 р. на 29,2% і одночасного зростання витрат, дефіцит державного бюджету склав 1400 млрд грн або близько 30% ВВП. В